

Програма індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України

Програма індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України (далі — Програма) розроблена робочою групою офіцерів Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу Збройних Сил України, спільно з Центром оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України та погоджена з зацікавленими органами військового управління Збройних Сил України.

Програма оформлена відповідно до Тимчасового порядку оформлення військових публікацій у Збройних Силах України затвердженого наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 26.12.2018 № 460.

Ця програма складена за результатами апробації “Програми індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України” ТП 7-00 (01).01 (затверджена ПЗНГШ 17.10.2019 №25460/С) починаючи з грудня 2019 року по червень 2021 року. В подальшому, враховуючи отриманні зауваження і пропозиції до її змісту та структури видана друга редакція даної Програми.

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2024

УДК 355.23(477)
П 78

**Програма індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління
П 78 Збройних Сил України.** — Київ: «Центр учбової літератури», 2024. — 58 с.

ISBN 978-611-01-3251-0

Програма індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України (далі — Програма) розроблена робочою групою офіцерів Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу Збройних Сил України, спільно з Центром оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України та погоджена з зацікавленими органами військового управління Збройних Сил України.

Програма оформлена відповідно до Тимчасового порядку оформлення військових публікацій у Збройних Силах України затвердженого наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 26.12.2018 № 460.

Ця програма складена за результатами апробації “Програми індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України” ТП 7-00 (01).01 (затверджена ПЗНГШ 17.10.2019 №25460/С) починаючи з грудня 2019 року по червень 2021 року. В подальшому, враховуючи отриманні зауваження і пропозиції до її змісту та структури видана друга редакція даної Програми.

ISBN 978-611-01-3251-0

ЗМІСТ

	ЗМІСТ	3
	ВСТУП	4
1	Загальні положення	5
2	Планування та проведення заходів індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління	8
3	Особливості проведення індивідуальної підготовки на окремих об'єктах	17
4	Всебічне забезпечення індивідуальної підготовки	22
5	Створення та використання навчальної матеріально-технічної бази індивідуальної підготовки	23
6	Керівництво індивідуальною підготовкою	23
7	Вимоги, рекомендації та тематичний розрахунок годин за предметами навчання	24
	ТАКТИЧНА (ТАКТИКО-СПЕЦІЛЬНА) ПІДГОТОВКА	24
	ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА	27
	ВОДІННЯ	28
	РОЗВІДУВАЛЬНА ПІДГОТОВКА	29
	СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА	30
	ТЕХНІЧНА ПІДГОТОВКА	31
	МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА	32
	ОХОРОНА ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ	35
	ПІДГОТОВКА З РАДІАЦІЙНОГО, ХІМІЧНОГО, БІОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ	35
	ПІДГОТОВКА З ОСНОВ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВІЙСЬК	36
	РАДІОЕЛЕКТРОННА БОРОТЬБА	37
	ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА	38
	ПІДГОТОВКА ЗІ ЗВ'ЯЗКУ	39
	ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ	40
	ТАКТИЧНА МЕДИЦИНА	41
	БЕЗПЕКА ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ	42
8	Методичні рекомендації щодо використання положень програми індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України	43
Додатки:		
1	Порядок розробки комплексного тактичного завдання	44
2	План індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки	47
3	Загальний розрахунок годин за предметами індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки військових частин видів Збройних Сил України, ОК, ВВНЗ, ВНП ЗВО, НЦ, НДУ, військових комісаріатів (ТЦК та СП), установ Збройних Сил України, в яких проводиться індивідуальна підготовка	51
4	План виконання індивідуальних завдань офіцерами групи № __ у 2020 навчальному році	53
5	План проведення збору з командирами	54

ВСТУП

В умовах збройної агресії з боку Російської Федерації проти України та реалізації стратегічного курсу держави на приєднання до європейської спільноти, її безпекових структур, ЗС України потрібні навчені офіцерські кадри, які у складі військової частини (підрозділу) спроможні діяти спільно з підрозділами держав-членів НАТО та виконувати поставлені завдання.

Виходячи із зазначеного, особливої актуальності набули структурні та системні зміни в організації і підходах щодо навчання військовослужбовців ЗС України, зокрема, з індивідуальної підготовки офіцерського складу.

Основні теоретичні знання відповідні офіцери набувають у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, на курсах перепідготовки і підвищення кваліфікації. Поглиблення (отримання) теоретичних знань, набуття та формування практичних умінь і навичок здійснюється під час проведення заходів, як індивідуальної, так і колективної підготовки.

Актуальність видання Програми індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України обумовлена створенням дієвої системи індивідуальної підготовки у військових частинах (підрозділах) Збройних Силах України, одним з важливих елементів якої є її якісне планування.

Викладені у Програмі індивідуальної підготовки положення слід застосовувати творчо, у відповідності до конкретної мети навчання, рівня індивідуальної підготовки офіцерів і завдань органів управління. Спираючись на неї, необхідно вести постійну роботу щодо подальшого удосконалення змісту та тематики проведення заходів індивідуальної підготовки і впровадження у практику нових, більш ефективних форм і методів навчання та на підставі урахування напрямку розвитку Збройних Сил України (урахування досвіду країн-партнерів НАТО).

1. Загальні положення

Програма індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління (далі – Програма) – це службовий документ, який визначає порядок відпрацювання тематики індивідуальної підготовки за предметами, темами, часом та формами навчання з метою набуття індивідуальних спроможностей за фахом. Вона призначена для набуття (відновлення) індивідуальних вмінь офіцерів тактичної ланки управління щодо ефективного виконання ними службових обов'язків за посадою під час самостійного виконання завдань за призначенням.

1.1. Програма індивідуальної підготовки розроблена на основі наказів і директив Міністра оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, методичних рекомендацій з планування підготовки у Збройних Силах України з урахуванням завдань, що вирішуються офіцерами як у мирний, так і у воєнний час, та рівня їх підготовки, та має на меті досягнути визначеного рівня професійних знань і вмінь офіцера виконувати функціональні обов'язки.

Програма відпрацьована з урахуванням досвіду набутого у ході проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил, щорічного аналізу результатів індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління видів (родів) військ (сил) Збройних Сил України та відповідно до сучасних вимог до індивідуальної підготовки офіцерського складу.

1.2. Індивідуальна підготовка є складовою частиною бойової підготовки і являє собою цілеспрямований та організований процес послідовних заходів навчання, виховання та набуття індивідуальних спроможностей, які спрямовані на формування у них потрібного рівня знань, умінь, навичок, фахової майстерності, фізичних та психологічних якостей, необхідних для виконання обов'язків за посадою (спеціальністю) як у мирний час, так і в особливий (воєнний) період.

1.3. Основними завданнями індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління є:

- набуття (підтримання) індивідуальних спроможностей офіцерів щодо здійснення планування застосування та управління штатними і приданими підрозділами в основних видах бою;

- отримання та поглиблення знань, вмінь і навичок офіцерів у виконанні своїх функціональних обов'язків;

- вивчення нових форм та способів застосування військ (сил) відповідно до досвіду застосування військових частин (підрозділів) Збройних Сил України, збройних сил передових країн світу.

- удосконалення методичної майстерності офіцерів у підготовці підлеглого особового складу та оволодіння передовим досвідом навчання підрозділів і якості інформаційно-аналітичної роботи;

надання можливості офіцеру набувати спроможностей у виконанні функціональних обов'язків за вищою посадою;
підтримання та покращення лідерських, психологічних і фізичних якостей.

1.4. Принципами індивідуальної підготовки являються:

поєднання різних форм, методів навчання і видів занять, постійний їх розвиток на основі аналізу результатів підготовки та впровадження передового досвіду;

відповідність навчальних цілей змісту та характеру завдань, що покладаються на офіцера, рівню підготовки кожного офіцера окремо та підрозділів в цілому;

систематичність, послідовний перехід від простих до складних форм навчання;

єдність навчання і виховання, тісний зв'язок теорії і практики;

науковість.

1.5. Успішне вирішення завдань індивідуальної підготовки досягається: науковим підходом до організації бойової підготовки;

детальним та якісним плануванням індивідуальної підготовки в системі планування підготовки Збройних Сил України, виконанням планів індивідуальної підготовки, розкладів індивідуальної підготовки та безумовне дотримання вимог розпорядку дня щодо проведення самостійної роботи, як основного заходу індивідуальної підготовки впродовж тижня;

якісною підготовкою керівників до заходів індивідуальної підготовки, їх високою методичною майстерністю та надання допомоги тим, яких навчають;

систематичним та якісним проведенням кожного заходу індивідуальної підготовки;

максимальним залученням офіцерів до заходів індивідуальної підготовки;

ефективним та раціональним використанням навчальної матеріально-технічної бази, навчального часу та виділених ресурсів;

особистою відповідальністю офіцерів за свій рівень навченості, а керівників за якість їх підготовки та об'єктів оцінок;

вивченням та впровадженням передового досвіду і нових інформаційних технологій в навчальний процес;

використанням у системі підготовки новітніх технічних засобів навчання, нових досягнень інформаційних технологій, педагогіки і психології;

здійснення постійного контролю за рівнем навченості тих, яких навчають, та підготовкою і проведенням кожного заходу індивідуальної підготовки.

1.6. Індивідуальну підготовку офіцерів тактичної ланки управління вважати пріоритетним напрямком діяльності командирів (начальників) усіх рівнів щодо підвищення професійної майстерності та вихованні підлеглих.

1.7. Основними формами навчання в системі індивідуальної підготовки вважати:

збір (командирський, навчально-методичний, методичний, фаховий);
навчальні заняття (лекція, практичне, інструкторське-методичне (інструктивне) та показове заняття), групова вправа, індивідуальна тактична літучка, радіотренування;
самостійна робота.

1.8. Організація індивідуальної підготовки включає:
планування та проведення заходів індивідуальної підготовки;
всєбічне забезпечення індивідуальної підготовки;
створення та використання навчальної матеріально-технічної бази;
керівництво індивідуальною підготовкою.

1.9. Безпосередніми відповідальними виконавцями за організацію індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління є керівники структурних підрозділів Генерального штабу ЗС України (що мають частини безпосереднього підпорядкування) та інших органів військового управління, які знаходяться на окремих штатах і виконують функції Генерального штабу Збройних Сил України.

Вони розробляють плануючі документи, організують заняття з індивідуальної підготовки, забезпечують їх якісне проведення, узагальнюють результати, контролюють і надають допомогу командирам, нижчим штабам у плануванні і проведенні заходів індивідуальної підготовки, організують ведення обліку і звітності індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління.

1.10. Вимоги до організації індивідуальної підготовки:
тісний взаємозв'язок тематики занять індивідуальної підготовки з завданнями, що визначені в бойовій частині;

особиста участь прямих начальників у підготовці та проведенні занять з індивідуальної підготовки та відповідних зборів;

визначення робочих днів місяця для проведення зборів, занять, самостійної роботи з урахуванням максимального залучення офіцерів до занять (охоплення занять особовим складом);

врахування термінів проведення заходів з підготовки штабів тактичної ланки управління для забезпечення цілеспрямованої та більш повної теоретичної підготовки офіцерів цих штабів напередодні їх проведення.

1.11. В основу проведення навчальних занять під час індивідуальної підготовки покладається комплексне тактичне завдання, яке відпрацьовується протягом навчального року на єдиному тактичному фоні

шляхом послідовного проведення групових вправ і тактичних літучок та дозволяє виконати весь зміст тем, визначений програмою. Завдання розробляється штабом військової частини на навчальний рік, при цьому 1/3 занять планується для відпрацювання питань на ступінь вище посади, яку вони займають (додаток 1).

1.12. Керівники груп індивідуальної підготовки на основі комплексного тактичного завдання, розробленого в штабі військової частини, розробляють завдання для своїх навчальних груп. Заняття, які планується проводити на зборах, до комплексного тактичного завдання не входять.

Комплексне тактичне завдання передбачає вивчення організації підготовки та ведення військовою частиною (підрозділом) різних видів бою, а також відпрацювання питань, покладених на частину (підрозділ). Послідовність відпрацювання тем встановлюється відповідним командиром (начальником) у залежності від бойового призначення військової частини (підрозділу).

2. Планування та проведення заходів індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління

2.1. Індивідуальної підготовка офіцерів тактичної ланки управління планується у загальній системі планування підготовки у видах (родах) військ (сил), структурних підрозділах Генерального штабу ЗС України (що мають частини безпосереднього підпорядкування) та інших органах військового управління, які знаходяться на окремих штатах і виконують функції Генерального штабу Збройних Сил України, військових частинах (батальйонах) та їм рівних, ВВНЗ, НЦ, НДУ, військових комісаріатах Збройних Силах України та полягає в колективній роботі командирів (начальників) та інших посадових осіб щодо визначення порядку і послідовності проведення узгоджених за замислом, місцем і часом заходів індивідуальної підготовки, спрямованих на набуття визначених індивідуальних спроможностей, всебічного забезпечення спланованих заходів (з урахуванням виділених обсягів фінансування) та відображенні їх у планувальних документах.

Планування індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління здійснюється в ході загального та поточного планування у Збройних Силах України відповідно до Методичних рекомендацій з планування підготовки у Збройних Силах України.

2.2. Індивідуальна підготовка планується: у видах (родах) військ (сил), структурних підрозділах Генерального штабу ЗС України (що мають частини безпосереднього підпорядкування) та інших органах військового управління, які знаходяться на окремих штатах і виконують функції Генерального штабу Збройних Сил України, військових частинах (батальйонах) та їм рівних, ВВНЗ, НЦ, НДУ, військових комісаріатах – на рік.

2.3. У військових частинах (ВВНЗ і ВНП ЗВО, НЦ, НДУ, установах) ЗС України заходи індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління і терміни їх проведення відображаються у відповідних планах підготовки і уточнюються в планах основних заходів на місяць, що затверджуються безпосередніми начальниками.

До планів підготовки додається План індивідуальної підготовки, що розробляється в ході загального планування на навчальний рік з іншими планувальними документами (додаток 2 до Програми). Він за звичай включає наступні розділи:

- загальний розрахунок годин за предметами навчання;

- тематичний розрахунок годин за предметами навчання;

- склад навчальних груп індивідуальної підготовки (визначається рішенням відповідних командирів (начальників, керівників структурних підрозділів) з дотриманням принципу – кожний начальник навчає своїх підлеглих і несе персональну відповідальність за їх підготовку, відповідно до організаційної структури та підготовки за фахом).

Крім того може включати план проведення командирського (навчально-методичного, фахового) збору, якщо він запланований.

2.4. Порядок організації і проведення занять з індивідуальної підготовки визначається окремим розділом у наказі командира (начальника, (керівника структурного підрозділу, установи тощо) про організацію бойової підготовки (навчально-виховного процесу) у навчальному році. В ньому вказуються:

- основні нормативні документи у відповідності з якими організовується індивідуальна підготовка;

- напрямки зосередження основних зусиль у навчанні офіцерів;

- завдання керівникам груп індивідуальної підготовки;

- розподіл особового складу управління та підрозділів за групами індивідуальної підготовки;

- строки готовності основних плануючих документів, дні і години проведення зборів, занять з індивідуальної підготовки, самостійної підготовки, підготовки керівників груп до занять;

- відповідальна особа за організацію індивідуальної підготовки, порядок обліку та звітності;

- контроль заходів індивідуальної підготовки та надання допомоги керівникам груп;

- питання щодо удосконалення навчально-матеріальної бази індивідуальної підготовки та інші питання.

2.5. Послідовність проведення заходів з індивідуальної підготовки визначається розкладом занять, в якому відображаються: склад тих, хто залучається на заняття (самостійну роботу), термін їх проведення, кількість годин, яка відводиться на заняття з кожної теми, теми занять за предметами навчання, види занять, відповідальні за підготовку заняття, керівник заняття, місце проведення заняття. Відповідно до плану індивідуальної підготовки, в

ході поточного планування, розробляються розклади занять індивідуальної підготовки (далі – розклади) на кожний наступний місяць. Це завдання покладається на командирів (начальників, керівників структурних підрозділів), які відповідають за напрямок індивідуальної підготовки. Затвердження розкладів заходів індивідуальної підготовки здійснюється до 25 числа поточного місяця.

2.6. Предметами індивідуальної підготовки офіцерів є: тактична (тактико-спеціальна) підготовка; вогнева підготовка; водіння; розвідувальна підготовка; спеціальна підготовка; технічна підготовка; загальновійськова підготовка (підготовка з РХБ захисту, підготовка з основ екологічної безпеки військ, радіоелектронна боротьба, інженерна підготовка, підготовка зі зв'язку, військова топографія, тактична медицина, стройова, фізична, статuti ЗС України); методична підготовка; мобілізаційна підготовка; національно-патріотична підготовка; психологічна підготовка, правова підготовка та безпека військової служби.

Залежно від місяця ролі й предметів вони поділяються на основні та неосновні. Основними предметами навчання індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки є предмети, зміст яких відображає (являється основним навантаженням, наповненням) сутності практичної роботи зазначеної категорії військовослужбовців в ході підготовки, ведення бою (бойових дій) або виконання основних функціональних обов'язків (наприклад для офіцера механізованих військ це: тактична, вогнева та спеціальна підготовка (щодо управління підрозділом в бою); для офіцера військового комісаріату (ТЦК та СП) це: мобілізаційна та спеціальна підготовка). Перелік основних предметів навчання (два – три предмета) визначається рішеннями відповідних командувачів (начальників) оперативних командувань (установ) та їм рівних.

Загальний розрахунок годин за предметами індивідуальної підготовки для офіцерів тактичної ланки управління наведено у додатку 3 до Програми.

Тематика занять і розрахунок годин на відпрацювання кожної теми за предметами навчання розробляється під керівництвом командирів військових частин, в яких проводяться заходи індивідуальної підготовки з урахуванням вимог керівних документів. При цьому тематика занять з індивідуальної підготовки може визначатися відразу на весь період дії вищезазначених нормативних документів з обов'язковим вивченням наступних питань.

2.7. Збори – форма навчання в системі індивідуальної підготовки, яка проводиться у військових частинах з метою поглиблення та закріплення теоретичних знань, вивчення вимог керівних документів, вдосконалення практичних умінь і навичок військовослужбовців у виконанні функціональних обов'язків як у мирний час, так і в особливий період, обміну досвідом та досягнення єдності поглядів і підходів до навчання, формату і методики проведення заходів бойової підготовки. Одним із ключових завдань командирського збору є підготовка офіцерів командної ланки

управління до виконання обов'язків на одну ступінь вище від тієї, яку він займає.

2.8. На зборах частина часу має відводитись на проведення групових вправ, тактичних літучок та інших практичних занять, а для підрозділів топографічної служби – комплексна розрахункова топографічна задача. Кількість часу на лекції та показні заняття слід обмежувати. Збори з усіма категоріями офіцерів мають завершуватися контрольними заняттями з основних предметів навчання. При плануванні зборів необхідно враховувати їх практичну спрямованість, при цьому 70 % занять від загальної кількості доцільно планувати практичними, з них 30 % – вночі.

Збори бувають: командирські, навчально-методичні, фахові та методичні.

Збори необхідно планувати і проводити:

командирські:

з командирами бригад (полків, морських баз, дивізіонів надводних кораблів), їх заступниками, начальниками родів військ і служб, окремих батальйонів (дивізіонів) та їх заступниками – проводяться один раз на рік до 5 діб під керівництвом командувачів видів, окремих родів військ (сил) ЗС України, командира морського командування Військово-Морських Сил Збройних Сил України, командувача морської піхоти Збройних Сил України;

з офіцерами управлінь бригад (полків, окремих батальйонів), які не залучаються на збори зі своїми командирами – один раз на рік тривалістю 3-4 дні під час проведення індивідуальної підготовки під керівництвом начальників штабів оперативних командувань;

з командирами батальйонів (дивізіонів, загонів, ескадрильї, корабля 3 рангу (судна забезпечення, катера)), їх заступниками та їм рівними – один раз на рік тривалістю 3-4 дні під керівництвом командувачів оперативних командувань, повітряних командувань, морського командування, командування морської піхоти;

з командирами рот, батареї, ланки (вертольоту, корабля), катеру (рейдових суден забезпечення) та їх заступниками, командирами взводів, групи, пари, команди, бойової частини – проводяться один раз на рік (у період відновлення боєздатності) протягом 3-4 днів, як правило на попередній етапів підготовки рот (батареї) під керівництвом командирів військових частин;

з командирами навчальних підрозділів (батальйонів (дивізіонів), рот, (батареї) та їх заступниками, командирами навчальних взводів, офіцерами циклів (циклових комісії)– проводяться один раз на рік протягом 3-5 днів під керівництвом відповідних командирів (начальників);

з командирами взводів та їм рівними – один раз на рік тривалістю до 5 днів, як правило на попередній етапів підготовки взводів під керівництвом командирів бригад (полків, окремих батальйонів);

з обласними військовими комісаріатами та їх заступниками – один раз на рік тривалістю не менше 3 днів у підготовчий період під керівництвом командувачів військ оперативних командувань;

навчально-методичні збори:

з командирами навчальних батальйонів (дивізіонів), начальниками циклових комісій, їх заступниками, старшими офіцерами циклових комісій навчального центру – два рази на рік тривалістю до 3днів під керівництвом начальника навчального центру у періоди мінімальної завантаженості навчальних центрів;

з командирами навчальних рот (батареї), їх заступниками, командирами навчальних взводів, викладачами циклових комісій навчального центру – один раз на рік тривалістю до 5днів під керівництвом командирів батальйонів (дивізіонів, начальників циклових комісій) у періоди мінімальної завантаженості навчальних центрів;

фахові збори:

з керівним складом військових частин родів військ і спеціальних військ – один раз на рік тривалістю до 5 днів під керівництвом начальників родів військ і спеціальних військ видів (родів) військ (сил) ЗС України, начальника Головного управління оперативного забезпечення Збройних Сил України, начальника військ зв'язку Збройних Сил України – начальника Головного управління зв'язку та інформаційних систем Генерального штабу Збройних Сил України;

з керівним складом арсеналів, баз, складів – один збір на два роки тривалістю 2-3 дні під керівництвом командувача сил логістики ЗС України;

з керівним складом навчальних центрів видів Збройних Сил – рішенням командувачів видів (родів) ЗС України.

Методичні збори проводяться згідно з рішеннями відповідних командувачів (командирів, начальників), але не менше трьох впродовж навчального року. При цьому основні зусилля зосереджуються на питаннях удосконалення методики підготовки та проведення найбільш складних заходів бойової підготовки за результатами контролю їх проведення Головною інспекцією Міністерства оборони України або Генерального штабу ЗС України.

2.9. Заняття – форма навчання, яка включає цілеспрямовану діяльність керівника та тих, яких навчають, з метою передачі їм знань, створення умов для отримання та розвитку (набуття) певних умінь та навичок. Заняття проводяться, як правило, у складі груп індивідуальної підготовки під керівництвом безпосередніх начальників (керівників груп індивідуальної підготовки). Видами занять є: лекція, практичне, інструкторське-методичне (інструктивне) та показове заняття.

2.9.1. Заняття з індивідуальної підготовки з офіцерами, які мають підпорядкований особовий склад, плануються щомісяця протягом одного дня, а з офіцерами, які не мають підпорядкованого особового складу – три дні на місяць.

Тривалість навчального дня (без урахування часу для пересування на заняття і з занять) – до 8 годин, навчальної години – 45 хвилин. Під час проведення польових виходів, стрільб, водіння, а також інших занять,

пов'язаних з виходом на полігони, тривалість навчального дня може збільшуватися до 10 годин.

Заняття з індивідуальної підготовки офіцерів постійного складу ВВНЗ ЗС України і ВНП ЗВО проводиться з урахуванням профілю і особливостей кожного закладу, у військових комісаріатах (територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки) плануються на рік і проводити по одному дню на місяць на фондах обласного військового комісаріату під особистим керівництвом обласних військових комісарів (територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки)

Тривалість навчального дня (без урахування часу для пересування на заняття і з занять) – до 6 годин, навчальної години – 45 хвилин. Під час проведення польових виходів, стрільб, водіння, а також інших занять, пов'язаних з виходом на полігони, тривалість навчального дня може збільшуватися до 10 годин.

Заняття з індивідуальної підготовки не проводяться в місяці проведення командирських (навчально-методичних, спеціальних) зборів, підсумкової перевірки (інспектування) та підготовчого періоду.

2.9.2. Під час організації індивідуальної підготовки слід враховувати, що:

лекція – вид заняття, який являє собою логічне та послідовне викладення навчального матеріалу, що висвітлює основні теоретичні та практичні погляди, актуальні (проблемні) питання. Лекції проводяться тільки за необхідності у навчальних класах або клубах військових частин для вивчення нового або маловивченого навчального матеріалу, надання систематизованих основ загальної тактики та практичного досвіду з питань, що вивчаються та зосередження уваги на найбільш складних питаннях підготовки та ведення бою (бойових дій). Під час лекції відпрацьовується три-чотири навчальних питання;

практичне заняття – вид заняття, під час якого керівник організовує засвоєння теоретичних положень шляхом індивідуального виконання спеціально сформульованих завдань та певних практичних вправ (прийомів, дій). Практичні заняття проводяться на центрах імітаційного моделювання, тренажерах, на техніці та у навчальних класах. Під час практичних занять закріплюються та поглиблюються теоретичні знання, формуються навички та уміння у проведенні тактичних розрахунків, відпрацюванні бойових документів, виконанні практичних завдань (вправ, нормативів тощо) за посадою;

інструктивне (інструкторське-методичне) заняття – вид заняття, яке спрямовано на отримання знань, удосконалення умінь та навичок військовослужбовців щодо методики підготовки та проведення заходів бойової підготовки. Вони проводяться на будь-якому об'єкті навчальної матеріально-технічної бази військової частини. Під час таких занять головна увага зосереджується на правильний вибір і застосування найбільш

доцільних форм та методів навчання, ефективне використання методичних прийомів, навчально-матеріальної бази та навчального часу, вироблення єдиної методики вивчення нових питань теорії і практики тактики, вогневої підготовки та інших, як правило основних предметів навчання;

показове заняття – вид заняття, яке проводиться з найважливіших тем і складних елементів бойової підготовки з метою впровадження передового досвіду в процес навчання, вироблення єдності поглядів на найбільш ефективний порядок підготовки та методики проведення заходів бойової підготовки, показу найбільш доцільних методів роботи командирів і штабів, прийомів і способів дій частин (підрозділів), застосування озброєння і військової техніки в бою (бойових діях).

2.10. Групова вправа – форма навчання, яка являє собою практичне заняття по управлінню частинами (підрозділами) в складі навчальної групи де усі ті, яких навчають, виступають в ролі одного, а інколи – декількох посадових осіб (командира, начальника штабу, начальника роду військ, служби). Групова вправа проводиться в рамках тактичної підготовки на місцевості на командному (командно-спостережному) пункті або у навчальному класі на картах (макеті місцевості). Під час групової вправи відпрацьовується декілька навчальних питань, які відносяться до одного виду бою (бойових дій).

В ході планування групових вправ враховується фах відповідних офіцерів тактичної ланки управління. При цьому впродовж навчального року їх повинно бути не менше двох за різною тематикою (наприклад для офіцерів механізованих військ: одне – оборонної та одне – наступальної тематики). Тривалість групової вправи від 3 до 6 год.

2.11. Індивідуальна тактична літучка – форма навчання, яка проводиться з метою перевірки та вдосконалення знань, практичних умінь офіцерів з окремих питань управління підрозділами (військовими частинами), тренування їх у самостійних діях в умовах обмеженого часу. Літучки проводяться в рамках тактичної підготовки на картах у класах або на місцевості (макеті місцевості). На літучках ті, яких навчають, виступають у ролі однієї службової особи і виконують одні й ті самі обов'язки та, як правило, приймають рішення по обставовці, що склалася з відпрацюванням бойових документів щодо управління підрозділами (військовими частинами).

В ході планування літучок враховується фах відповідних офіцерів тактичної ланки управління. При цьому впродовж навчального року їх повинно бути не менше трьох (шоквартально, впродовж першого, другого та третього кварталів). Тривалість тактичної літучки від 2 до 4 год.

2.12. Комплексна розрахункова топографічна задача – форма навчання, яка проводиться з метою перевірки та вдосконалення знань, практичних умінь офіцерів топографічної служби з питань удосконалення професійних навичок топографічної підготовки, тренування їх у самостійних діях в умовах обмеженого часу. Задачі вирішуються на картах у класах або на

місцевості. Під час виконання задачі ті, яких навчають, проводять обчислення та розрахунки.

В ході розроблення задач враховується фах відповідних офіцерів тактичної ланки управління. При цьому впродовж навчального року їх повинно бути не менше трьох (що квартално, впродовж першого, другого та третього кварталів). Тривалість задачі – до 2 год.

2.13. Радіотренування – форма навчання в системі бойової підготовки, яка являє собою практичне заняття для набуття та вдосконалення вмінь і навичок командирів, офіцерів щодо збору та аналізу даних обстановки, постановки завдань у різних видах бойових дій із застосуванням засобів радіозв'язку, у тому числі з використанням документів скритого управління військами (силами) та документів кодованого зв'язку. Радіотренування проводяться в рамках тактичної підготовки як на техніці, що знаходиться на озброєнні (засобах зв'язку) військової частини (підрозділу). У ході радіотренування всі навчальні питання відпрацьовуються з дотриманням тієї послідовності, що характерна для реального бою, без пауз і перерв, на фоні тактичної обстановки.

В ході планування радіотренувань враховується фах відповідних офіцерів тактичної ланки управління. При цьому впродовж навчального року їх повинно бути не менше двох (що півроку), а для офіцерів командної ланки - щоквартально.

2.14. Самостійна підготовка визначається основною формою індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління, яка проводиться з метою отримання або підвищення знань, вмінь та навичок з використанням різноманітних джерел, у тому числі інформаційних систем, відкритих і закритих баз даних, під час виконання індивідуальних завдань, підготовки до проведення занять. Самостійну роботу планувати не менше 4 годин на тиждень у службовий час згідно з розпорядком дня, у відповідності до розкладу занять з індивідуальної підготовки, який затверджується безпосереднім командиром (начальником).

Вона включає: індивідуальні завдання; самостійне вивчення теоретичних положень та набуття (удосконалення) практичних навичок, які визначив офіцеру безпосередній командир (начальник) або керівник групи індивідуальної підготовки.

2.15. Індивідуальні завдання сприяють поглибленню знань і методичної майстерності офіцерів. Вони визначаються, як правило, одне на рік для кожного офіцера тактичної ланки управління, які не мають підлеглого особового складу. До змісту індивідуальних завдань за звичай включаються проблемні питання: тактики (основ, підготовки та ведення бою (бойових дій); особливостей бойового (функціонального) призначення (військової частини, підрозділу, військового комісаріату (територіального центру комплектування та соціальної підтримки), установи; бойової і мобілізаційної готовності, повсякденної службової діяльності та їх практичної реалізації. Окрім

зазначеного – рішенням командира військової частини (без видання окремих розпорядчих документів) можуть бути й інші теми індивідуальних завдань.

Індивідуальні завдання повинні носити прикладний характер, а найкращі виконані роботи, з рецензіями відповідних старших на дві ступені начальників, ставитися на облік, зберігатися у визначених місцях та використовуватися на практиці (у лекціях (доповідях), статтях, рефератах, тактичних завданнях та інших навчальних матеріалах).

Перед початком навчального року офіцерам – старшими начальниками визначаються індивідуальні завдання, які включаються до Плану виконання індивідуальних завдань офіцерами (додаток 4), як складової частини Плану підготовки військової частини на навчальний рік.

2.16. Відповідальними за організацію індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління в системі бойової підготовки, якісну підготовку та проведення заходів індивідуальної підготовки призначаються:

у військових частинах(структурних підрозділах органів управління, установ)– командир військової частини (керівник структурного підрозділу);

безпосередньо – керівник відповідної групи індивідуальної підготовки.

До заходів індивідуальної підготовки не залучаються офіцери, які навчаються у вищих військових навчальних закладах (за заочною формою навчання).

2.17. Документи індивідуальної підготовки

2.17.1. Основними документами, що визначають зміст та порядок проведення командирських (навчально-методичних, методичних, спеціальних) зборів є план індивідуальної підготовки, план проведення збору, розклад занять. Ці документи розробляються штабами і затверджуються: план індивідуальної підготовки – старшим начальником, план збору та розклад занять – керівником збору.

У Плані проведення командирського збору відображаються: навчальні цілі, час та місце проведення збору, склад учасників, розрахунок навчального часу за днями і предметами навчання, матеріально-технічне та інші види забезпечення збору з визначенням службових осіб, що відповідають за їх організацію, розрахунок прогнозованих витрат матеріальних засобів і коштів на підготовку та проведення збору. У розкладі занять відображаються: день проведення заняття, час проведення заняття, предмет навчання, тема, форма проведення заняття, місце проведення заняття, керівник заняття. Крім того, можуть бути вказані додаткові дані (наприклад, форма одягу, спорядження, озброєння тощо) (додаток 5).

2.17.2. В інтересах підготовки та проведення групової справи відпрацьовуються: план проведення групової справи (графічно на карті з додаванням пояснювальної записки); тактичне завдання для тих, яких навчають (загальна обстановка, часткова обстановка, довідкові дані, вказівки з підготовки до заняття); інші документи (план або замисел нарощування обстановки; дані обстановки доводяться до тих, яких навчають (ввідні), тощо).

[Перейти на сайт →](#)